

ESZENY / ESEN

A Csaphoz közeli és az ungvári ortodox anyahitközséghez tartozó településen 1840-ben már 24 zsidó élt. 1880-ban az 1495 lakosból 111 volt zsidó. **1941-ben a 15 zsidó családban 90 lelket számoltak a 2526 lakosból.** A helyi zsidók gazdálkodók vagy kereskedők, többnyire jómódúak voltak. **Klein**éknak házuk, néhány hold földjük, cséplőgépük, traktoruk volt. **Friedmann**éknak fűszerüzletük, házuk, földjük volt. **Heimlich**éknak házuk és földjük is volt. Rosenbaumék is saját házzal, istállóval, földekkkel rendelkezett. Rosenbaum Márton és felesége Berta Rosenbaum (Princz Berta) 1911.08.21-én érkeztek az USA-ba dolgozni és az ott keresett pénzből vásároltak földeket.

Near to Csap and the town of Ungvar's Orthodox khila, in 1840 just 24 jews lived. In 1880, out of 1495 inhabitants only 111 were Jewish. In 1941, in 15 Jewish family 90 jews lived out of the population witch was 2526. The local Jews were farmers or merchants, mostly well-off. The Klein family had a house, a few acres of land, threshing machines, and tractors. The Friedman family had a spice store,a house, and their land. The Heimlich family had a house and their land. The Rosenbaum family had their own house, stables, and lands. Rosenbaum Marton and his wife Rosenbaum Berta (Berta Prinz) in 08.21.1911arived to the U.S. They were looking for work to earn money, to buy lands from it at home. <http://www.ellisland.org/>

PASSENGER RECORD

American Family Immigration History Center® at Ellis Island

First Name: Marton
Last Name: Rosenbaum
Ethnicity: Hungary, Hebrew
Last Place of Residence: Eszeny, Hungary
Date of Arrival: Aug 21, 1911
Age at Arrival: 30y Gender: M Marital Status: M
Ship of Travel: Nieuw Amsterdam
Port of Departure: Rotterdam, Holland
Manifest Line Number: 0029

The Statue of Liberty-Ellis Island Foundation, Inc.

PASSENGER RECORD

American Family Immigration History Center® at Ellis Island

First Name: Bertha
Last Name: Rosenbaum
Ethnicity: Hungary, Hebrew
Last Place of Residence: Eszeny, Hungary
Date of Arrival: Aug 21, 1911
Age at Arrival: 23y Gender: F Marital Status: M
Ship of Travel: Nieuw Amsterdam
Port of Departure: Rotterdam, Holland
Manifest Line Number: 0030

The Statue of Liberty-Ellis Island Foundation, Inc.

Rosenbaum Márton 1942.év végén hunyt el. Akkor gyászév letelte után már nem tudtak részére sírkövet állítani. Rosenbaum Pált 1942-ben, a munkaképes férfiak többségét munkaszolgálatra vitték el 1942-1943-ban. Ezért a Rosenbaum család 1943-ban eladta a házat és a földeket és Munkácsra költözött. Ott kerültek gettóba, de bevagonírozás előtt megszöktek. Rosenbaum Bélát (1913-1979) és Ellát (1919-2004) mégis elfogtak, Aushwitzba kerültek, de túléltek a háborút. Rosenbaum Mártonné (szül. Princz Berta, 1888-1945.02.07-Bp.) kisebb gyermekeivel: Katalin (1923.01.03-2006), Margit (1921.11.26-1978 Bp.) és Bertalan (1933.07.01--) Budapesten bujkáltak hamis néven. Rosenbaum Pál 1945-ben szabadult fel a munkaszolgálatból Budapesten. Jelenleg Dr. Daniel Karmeli (Rosenbaum Pál) Isrelben, Dr. Kovács Bertalan (Rosenbaum Bertalan) Budapesten él.

Marton Rosenbaum died at the end of 1942. So after years of the mourning the family could not afford a tombstone. In 1942-1943 Pál Rosenbaum, and the majority of working-age men were taken to labor service. Therefore, the Rosenbaum family sold the house and the lands in 1943 and moved to Munkács. They got into the ghetto, but escaped before the deportation. Béla Rosenbaum (1913-1979) and Ella (1919-2004) were captured, and taken to Aushwitz, but survived the war. Mrs. Márton Rosenbaum (born as Berta Prinz, 1888, Budapest 02.07.1945.) with the small children: Kati (1923.01.03-2006), Margit (1921.11.26-1978 Bp.) and Bertalan (1933.07.01 -) were hiding in Budapest under a false name. Pál Rosenbaum in 1945, was released from the labor in Budapest. Currently, Dr. Daniel Carmeli (Pál Rosenbaum) lives in Israel, Dr. Kovács Bertalan (Bertalan Rosenbaum) lives in Budapest.

1944.

április 16-án az eszenyi zsidóknak a csomagjaikkal együtt a helyi iskolában kellett jelentkezniük. Ott minden értéktárgyuktól meztelenre vetköztetve fosztották meg őket. Akinél a csendőrök eldugott értéket találtak, kegyetlenül megverték. Este a csoportot átvitték Csapra, ahol a zsinagógában éjszakáztak. Másnap csapról Ungvárra, a Moskovits-téglagyárba kerültek. A téglagyárban, mely körül volt kerítve és csendőrök őrizték, a gazdagabb embereket, akik nem szolgáltatták be minden pénzüket és értékeiket, nagyon megverték, de azokat is verték, akik a gettó kerítésénél kitett piros zászlóval jelzett határt átlépték, sőt azokat le is lötték. Május 25.-én, a harmadik transzporttal indultak, 76 embert tereltek be egy vagonba, a zsidótanács adott be teát, csak Kassán kaptak először vizet.

In 1944 on the 16th of April the Jews from Eszeny with their luggages had to register in the local school. They had to take their clothes off and every property were taken from them. If the gendarmes found a hidden value then they brutally beat the person who hid the value. In the evening, the group was transferred to Csap where they spent the night in the synagogue. The next day, they were taken to Ungvar into the Moskovits brickyard. The brick factory, was surrounded with fences and gendarmes guarded it. The rich people who hid their money and values, were beaten, but the gendarmes beat also those who stepped out of the ghetto which fence was marked with a red flag, even shot those jews. May 25th, began the third transport, 76 people were herded into a cattle car, the Jewish council gave them tea, for the first time they received water at Kassa.

Kassáig a tábori csendőrök kísérték, itt átvették őket a németek. Útközben a vagonokban senki sem halt meg, szökésről sem tudtak. Az úton, különösen már Kassát elhagyva, azt gondolták, hogy Lublinba mennek. Május 27.-én délután érkezünk meg Auschwitzba, lengyel háftlingek rájuk szóltak a kocsikban, hogy a poggyászt hagyják ott, majd leszállítottak és ötös sorokba felsorakozva különválasztották a férfiakat és nőket. Ezek után a fertőtlenítőbe kerültek, ahol megnyírtak, illetve levágták hajukat, elvették ruháikat, majd beosztották a lágerekbe.

A háborút követően a zsidó közösségi élet Eszenyben sem újult meg. A község szélén lévő zsidó temetőt valószínűleg a túlélők kezdeményezésére betonkerítéssel vették körbe. A zsinagóga helyén ma közösségi épület áll.

Till Kassa they were accompanied by the gendarmes, then they were taken over by the Germans. Along the way, no one died in their wagons, and nobody knew about escapes. On the road, especially when the train left Kassa, they thought that they were going to Lublin. On the afternoon of May 27, we arrived in Auschwitz, Poland. A Polish prisoner said to them in the car to leave their luggage and line up in rows of five where women were separated from men. After, they were disinfected, cut off their hair, their clothes taken away and assigned to the camps.

After the war, the Jewish community life in Eszeny couldn't renew itself. The Jewish cemetery in the village had been surrounded with concrete fences probably by the survivors. At the synagogue's place today the Community Building stands.

Heimlich/ Hod Uzi, lives in Haifa, Israel. His brother was Heimlich László (1931.09.12-?) and grandfather Heimlich Béla.

Lawrence Heimlich lives in Chicago, son of Markus Heimlich, cousin of Béla Heimlich.

Tzvi Weiss was born in Eszeny, in 1887 to Faivel and Bluma. He was a *ritual slaughterer* and married to Malia. Prior to WWII he lived in Palad, Czechoslovakia. During the war he was in Palad. Tzvi was murdered/perished in 1944 in Auschwitz, at the age of 57. This information is submitted by his son.